



Securities & Exchange Organization

آشنایی با کلیات، ساختار و ارکان بازار سرمایه

مهرماه ۱۴۰۳

مدیریت امور حقوقی و انتظامی



ساختار
بازار مالی
در ایران

بازار پول

بازار
سرمایه

بازار بیمه



شورای عالی بورس

سازمان بورس و اوراق
بهادار

بورس انرژی
ایران

بورس کالای
ایران

فرا بورس
ایران

بورس اوراق
بهادار تهران

نهادهای مالی

کانونهای
صنفي

شرکت
مدیریت
فناوری
بورس تهران

شرکت
سپرده
گذاری
مرکزی اوراق
بهادار و
تسهیل و حوّه

شورای عالی پول و اعتبار

بانک مرکزی جمهوری اسلامی
ایران

لیزینگ
ا

صرافی
ا

مؤسسات
و
تعاونیها
ی اعتبار

بانکها
ی
خصوصی
و
دولتی

کانونها
ی
صنفي

شورای عالی بیمه

بیمه مرکزی جمهوری اسلامی
ایران

اکچوئرا
ن رسمی
بیمه

ارزیابان
خسارت
بیمه ای

کارگزاران
رسمی
بیمه

مؤسس
ات بیمه



تاریخچه

❖ ۱۳۴۵: قانون تاسیس بورس اوراق بهادار تهران در مجلس شورای ملی تصویب و برای اجرا از سوی وزارت اقتصاد به بانک مرکزی ابلاغ شد؛ بدین سبب بورس اوراق بهادار تهران در پانزدهم بهمن ۱۳۴۶ با ورود سهام بانک صنعت و معدن و نفت پارس آغاز به کار نمود. در حال حاضر این قانون به موجب قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۸۴ نسخ شده است.

□ ارکان بازار اوراق بهادار در قانون سابق:

- ۱- شورای بورس
- ۲- هیأت پذیرش اوراق بهادار
- ۳- سازمان کارگزاران بورس (اوراق، فلزات و کالاهای کشاورزی)
- ۴- هیأت داوری بورس

❖ ۱۳۸۴: تصویب قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران و ایجاد تحولی عظیم در بازار سرمایه ایران

□ ارکان بازار اوراق بهادار در قانون جدید:

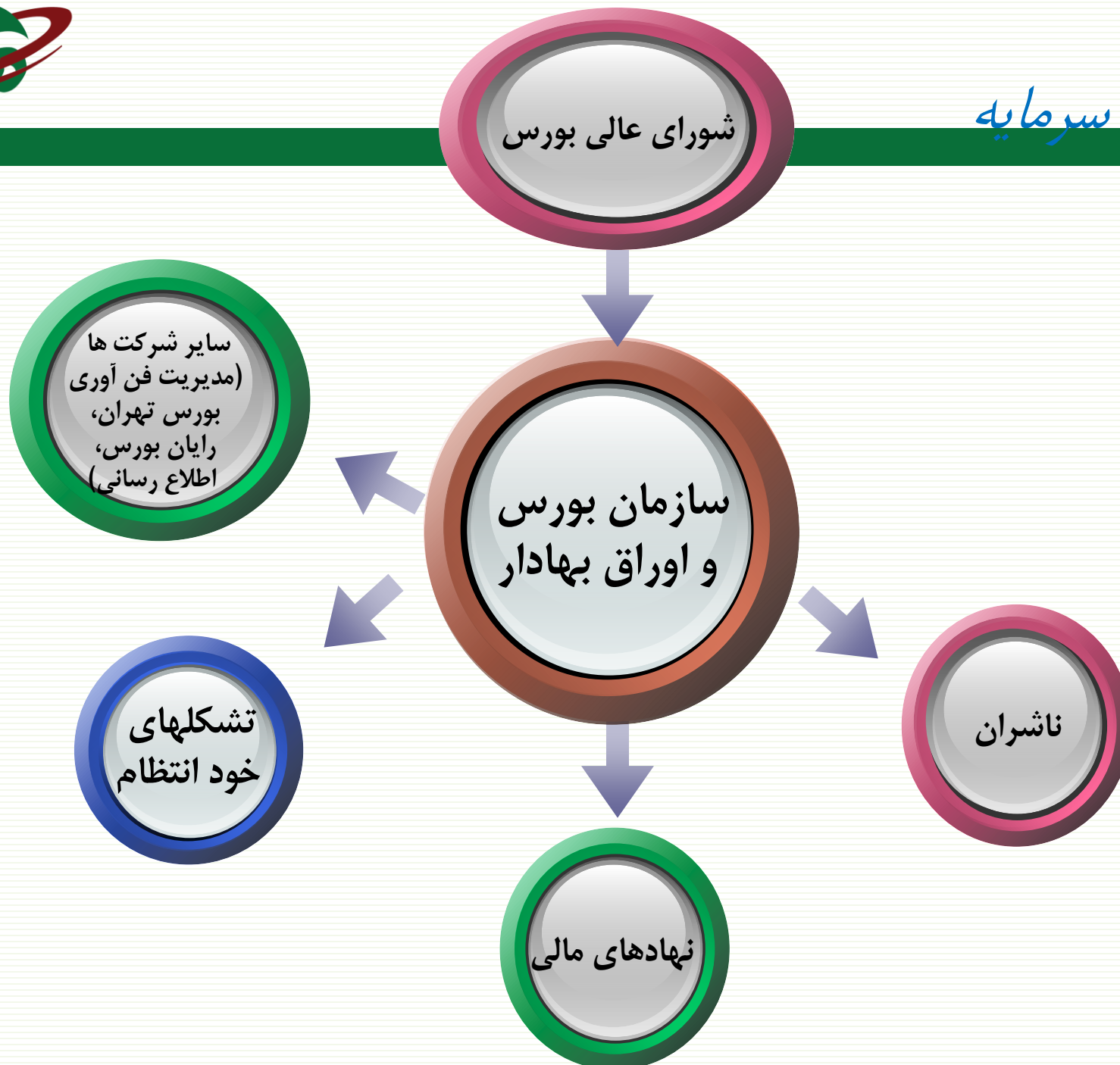
- ۱- شورای عالی بورس و اوراق بهادار
- ۲- سازمان بورس اوراق بهادار

❖ ۱۳۸۸: تصویب قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید (به همراه آیین نامه های اجرایی)

❖ ۱۳۸۹: قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه ج.ا.ا.

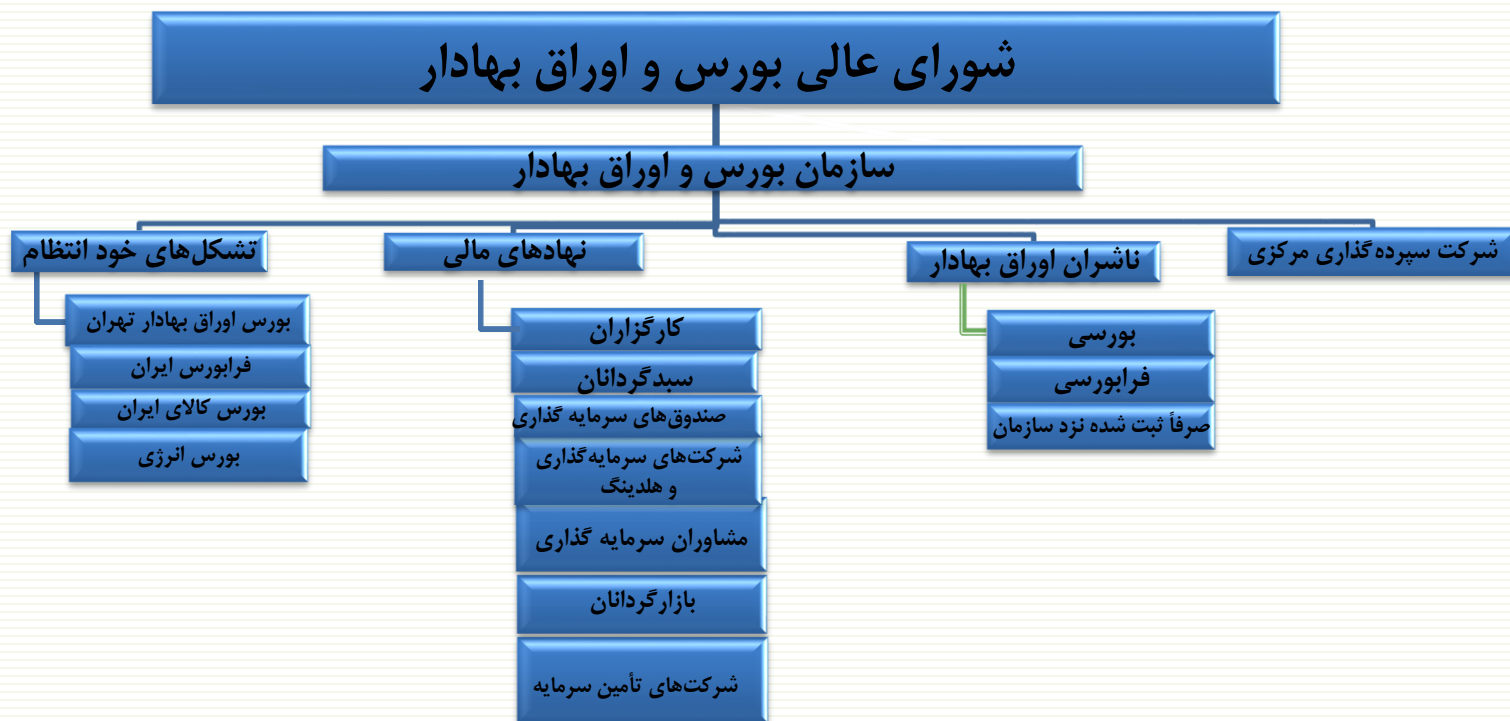
❖ ۱۳۹۵: قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور / قانون برنامه پنجساله ششم توسعه ج.ا.ا.

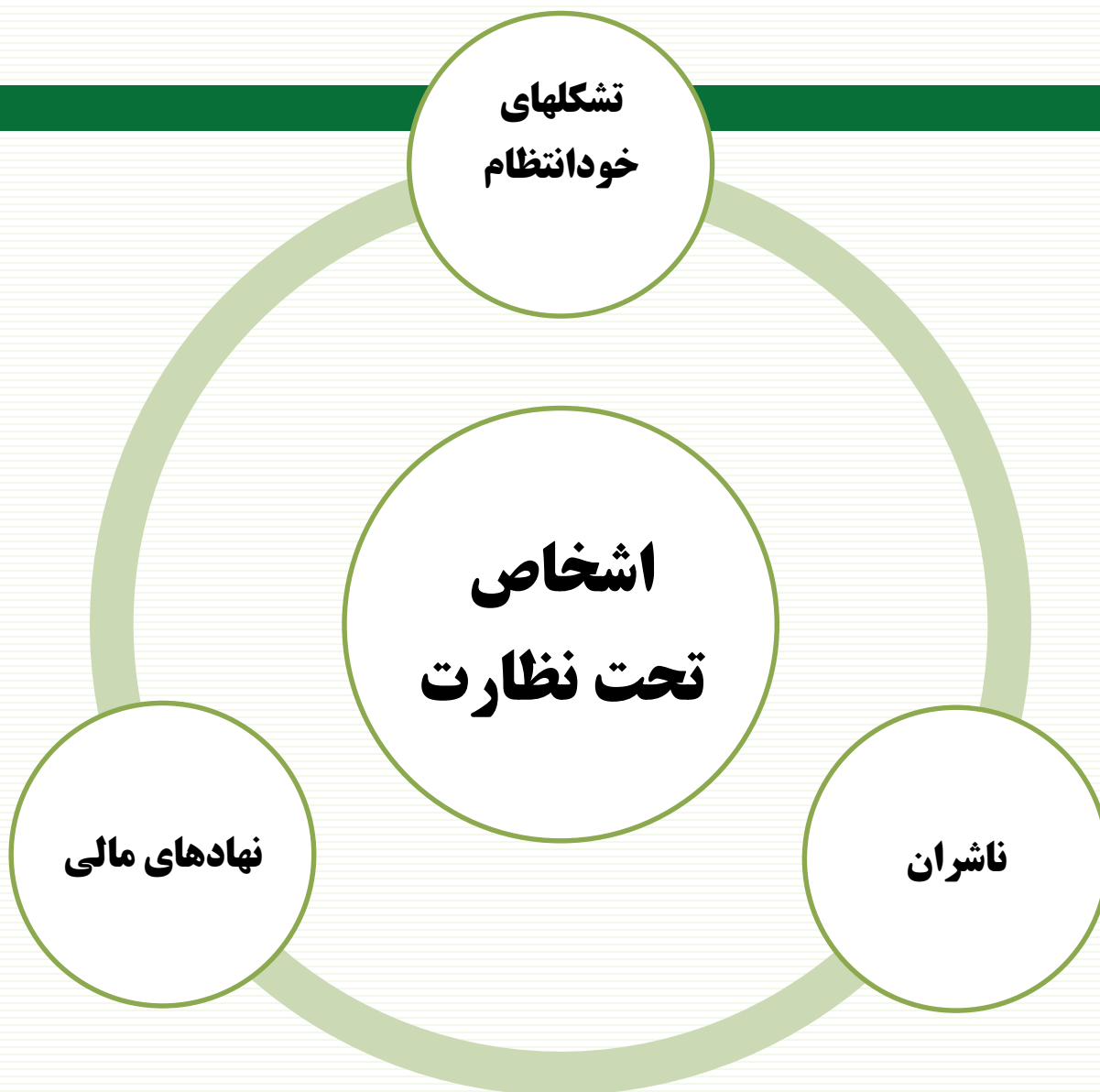
❖ و غیره (نظیر قوانین بودجه، قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، اصلاحات موردی در دیگر قوانین)





ساختار کلی بازار سرمایه







شورای عالی بورس و اوراق بهادار

❖ اعضا:

❖ اهم وظايف:

- شأن نظارتی نسبت به سازمان (تعیین بودجه و اعضای هیات مدیره و رسیدگی به شکایات از تصمیمات سازمان)؛
- صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت بورسها، بازارهای خارج از بورس، شرکتهای سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه و شرکتهای تأمین سرمایه؛
- تصویب ابزارهای مالی جدید و شناسایی نهادهای مالی جدید؛
- شأن مقررات گذاری در حدود مصرح قانون.



سازمان بورس و اوراق بهادار

❖ ماهیت و ساختار؛

❖ اهم وظایف:

- مقررات‌گذاری و نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات بازار سرمایه؛
- صدور، تعلیق و لغو مجوز نهادهای مالی و کانون‌ها؛
- وظایف مرتبط با شأن شاکی و یا ضابط دادگستری وفق قانون؛
- صدور تأیید نامه‌های سازمان قبل و بعد از ثبت شرکتهای سهامی عام نزد مرجع ثبت شرکتهای؛
- تصویب سقف نرخهای خدمات و کارمزدهای بورس و سایر نهادهای مالی؛
- تایید صلاحیت و سلب صلاحیت مدیران؛
- تصویب اساسنامه‌های نمونه اشخاص تحت نظارت.



تشکل‌های خودانتظام (جایگاه و مبانی قانونی)

❖ بورس‌ها

- بورس اوراق بهادار تهران
- فرابورس ایران
- بورس انرژی ایران
- بورس کالای ایران

❖ کانون‌ها

- کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار
- کانون نهادهای سرمایه گذاری ایران
- کانون شرکت‌های سرمایه گذاری سهام عدالت

❖ شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه



شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه

- ❖ شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) وفق قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذر ماه ۱۳۸۴، جهت انجام امور پس از معاملات بازارهای بورس یا خارج از بورس تشکیل شده است. وظایف پس از معاملات بازارهای مالی شامل، سپرده گذاری و ثبت، نگهداری و انتقال اوراق بهادار، و پایاپای و تسویه معاملات انجام شده در بازارهای مالی می باشد.
- ❖ از جمله **وظایف مهم این شرکت**، به مثابه سازمان ثبت اسناد و املاک در بازار سرمایه، در قبال سهامداران می توان به موارد ذیل اشاره نمود:
 - توزیع سود سهام و انواع اوراق؛
 - صورت وضعیت دارایی اوراق؛
 - توقیف و توثیق اوراق؛
 - انتقال قهری اوراق؛
 - تایید وکالت نامه؛
 - راهنمای سرمایه گذاری اشخاص خارجی در ایران؛
 - سامانه جامع اطلاعات مشتریان (**سجام**)، تنها با یک بار ثبت نام در این سامانه، به تمامی سرویس های بازار سرمایه دسترسی داشته و در هیچ یک از مراجعات خود به نهادهای مالی اعم از کارگزاری، صندوقهای سرمایه گذاری، شرکتهای تامین سرمایه و ... نیاز به احراز هویت مجدد نخواهید داشت.

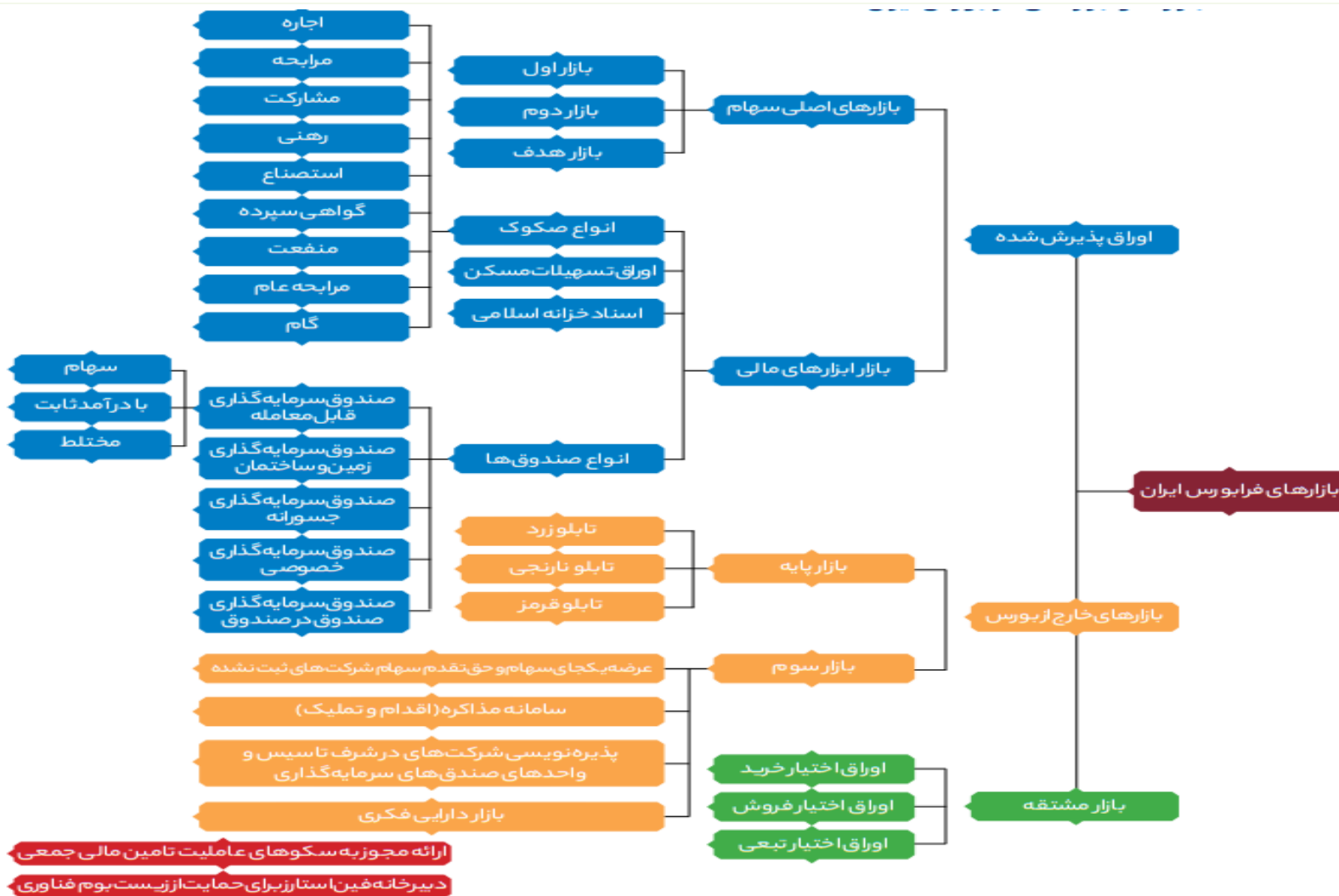


نمای کلی بازارها و تابلوهای بورس اوراق بهادار تهران

ETF	بازار مشتقه	بازار بدهی	بازار سهام
در این بازار انواع صندوق‌های قابل معامله (ETF) پذیرفته و معامله می‌شوند.	در این بازار قراردادهای آتی، اوراق اختیار فروش تبعی، اختیار معامله (شامل اختیار خرید و اختیار معامله فروش) معامله می‌شوند.	در این بازار انواع اوراق صکوک (شامل اجاره، مشارکت، مرابحه، استصناع و...)، گواهی سپرده و اوراق گام پذیرهنویسی و معامله می‌شوند.	این بازار شامل دو بازار اول (تابلوی اصلی و فرعی) و دوم است. در این بازار سهام و حق تقدم شرکت‌های پذیرفته‌شده معامله می‌شوند.



نمای کلی بازارها و تابلوهای فرابورس ایران





نمای کلی بورس کالای ایران

بورس کالای ایران

بازار مالی

سلف موازی استاندارد
اوراق خرید دین کالایی
گواهی سپرده کالایی
صندوقهای کالایی

هدف اصلی: تأمین مالی

بازار مشتقه

قراردادهای آتی
قرارداد اختیار معامله

هدف اصلی: مدیریت ریسک قیمت

بازار فیزیکی

قرارداد نقد
قرارداد نسیه
قرارداد سلف
قرارداد کشف پرمیوم

هدف اصلی: مبادله کالا

بازار اصلی

بازار فرعی

رینگ صادراتی

رینگ داخلی

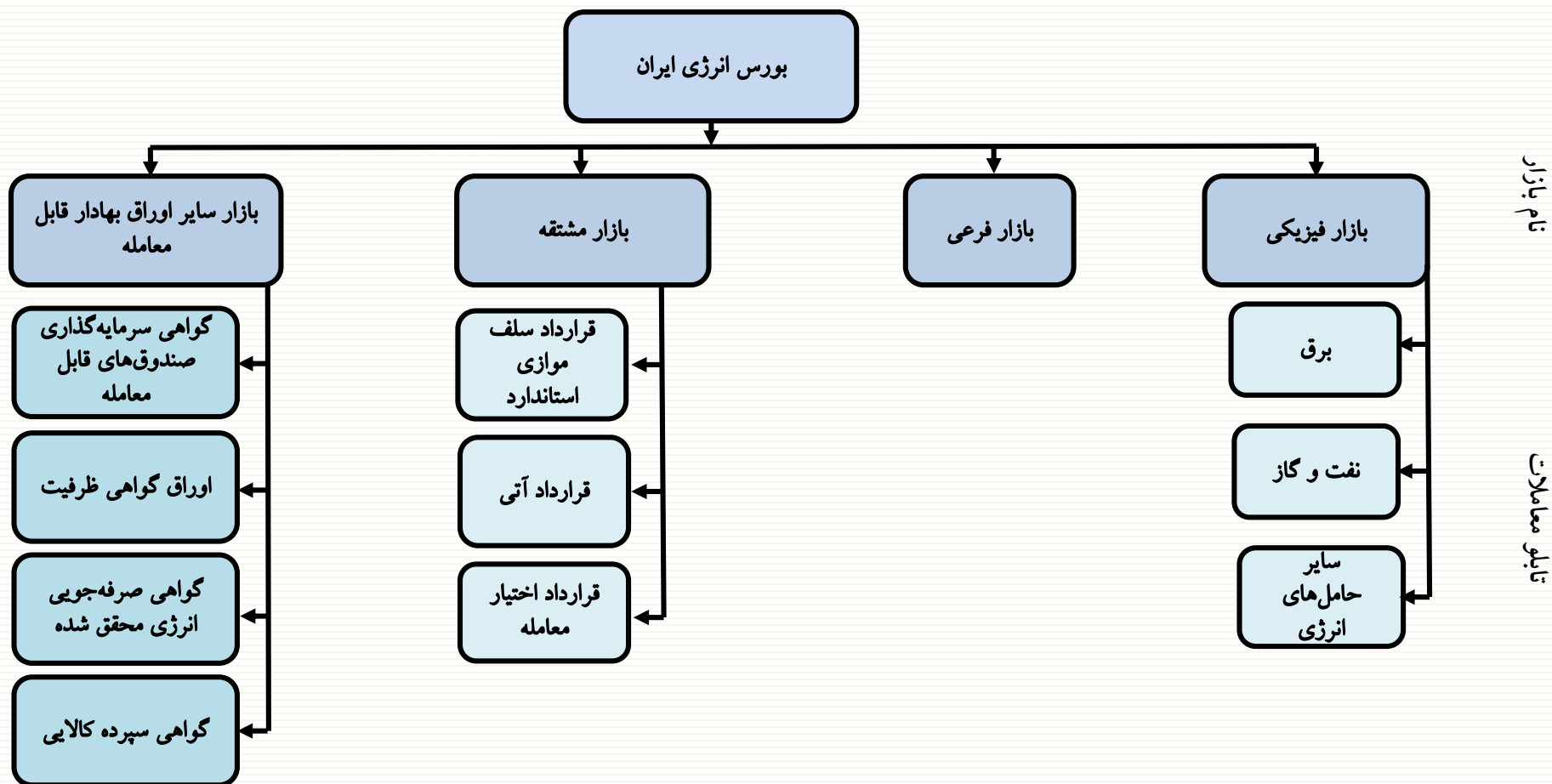
برگزاری مزایده

برگزاری مناقصه

املاک و مستغلات



نمای کلی بورس انرژی ایران



انواع کانون‌های صنفی

کانون کارگزاران
بورس و اوراق بهادار

کارگزاری‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار
صندوق‌های اختصاصی بازارگردانی

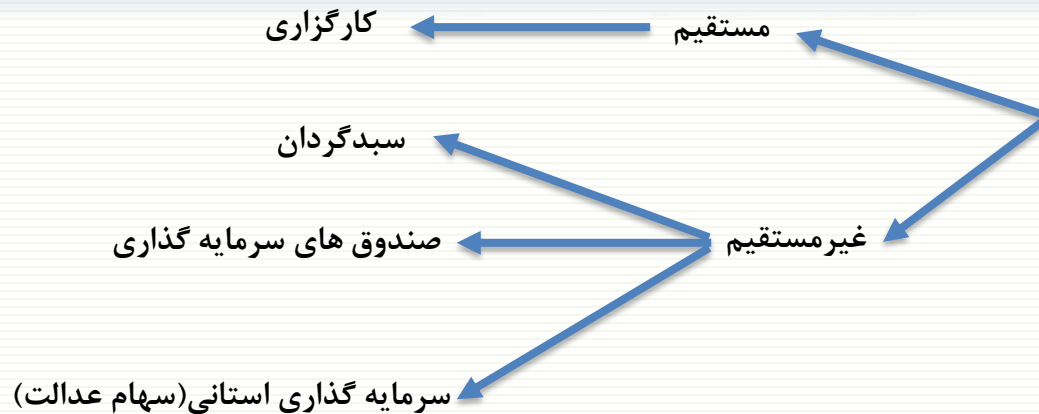
کانون نهادهای
سرمایه‌گذاری ایران

نهادهای مالی ثبت شده به غیر از کارگزاری‌ها



فرایند معاملات سهام بعد از ثبت نام در سجام

روش های سرمایه گذاری



- ❖ شروع فعالیت کارگزاری منوط به احراز شرایط زیر:
- اخذ مجوز تاسیس و فعالیت از سازمان بورس اوراق بهادار
- عضویت در کانون کارگزاران بورس
- عضویت در بورس مربوطه



نهادهای مالی

❖ انواع نهادهای مالی

- شرکت‌های کارگزاری؛
- شرکت‌های سبدگردان؛
- شرکت‌های تامین سرمایه؛
- شرکت‌های سرمایه‌گذاری؛
- شرکت‌های پردازش اطلاعات مالی؛
- شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری؛
- موسسات رتبه‌بندی اعتباری؛
- شرکت‌های هلدینگ (مادر)؛
- صندوق‌های سرمایه‌گذاری.

❖ الزامات حاکم بر نهادهای مالی

- لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷؛
- مقررات بازار سرمایه.



❖ انواع ناشران

- ناشران بورسی؛
- ناشران فرابورسی؛
- ناشران ثبت شده پذیرفته نشده.

❖ الزامات حاکم بر آنها

- لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷؛
- مقررات بازار سرمایه.



حسابرسان معتمد سازمان

❖ تعریف و جایگاه قانونی و مقرراتی

- ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۵: به منظور حفظ استقلال و اطمینان از کیفیت کار ارزشیابان، تحلیل گران مالی و حسابرسان معتمد سازمان که خدمات حرفه‌ای در بازار اوراق بهادار ارائه می‌دهند سازمان ضوابط و مقررات لازم را تهیه و جهت تصویب به شورا ارائه می‌نماید.
- دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۶ شورای عالی بورس و اوراق بهادار.
- دستورالعمل طبقه بندی مؤسسات حسابرسی و اشخاص موضوع ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب ۱۳۹۱ هیات مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار.
- دستورالعمل اجرایی کمیته پذیرش و نظارت بر مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۶ سازمان بورس و اوراق بهادار.

❖ تمییز از کمیته حسابرسی یا فرایند حسابرسی داخلی شرکت‌ها.



آشنایی با سامانه‌های بازار سرمایه

❖ پایگاه قوانین و مقررات بازار سرمایه (موسوم به CMR)

❖ سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران (موسوم به CODAL)

❖ سامانه معاملات شرکت مدیریت فناوری بورس تهران (TSETMC)



Securities & Exchange Organization

با تشکر از توجه شما عزیزان

سید میلاد حسینی، کارشناس مسئول مدیریت امور حقوقی و انتظامی

تلفن: ۸۴۰۸۳۴۸۸

پست الکترونیکی: Hoseini.mi@seo.ir